

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-05-26
Besvaras senast
2020-06-03 kl. 12.00

Till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:1406 Etiopiens damm

I förra veckan vände sig Egypten till FN:s säkerhetsråd angående Stora renässansdammen, Gerd, som håller på att byggas i Etiopien. Tidigare har USA gjort ett misslyckat medlingsförsök mellan de båda länderna. ”Vi svälter hellre än böjer oss för påtryckningar” sa en av Etiopiens oppositionspolitiker i veckan. Förståeligt för den som också anser att Etiopien har rätt att nyttja Nilens vatten.

Etiopien började 2012 förverkliga planerna på att bygga en stor damm i Blå Nilen. Dammen ska möjliggöra ett vattenkraftverk med en effekt på över 6 000 megawatt – ungefär sex gånger så mycket som Sveriges största vattenkraftverk.

Dammen ska bädda för att Etiopien ska kunna bli Afrikas största energiexportör och är avgörande för landets framtid. Dammbygget har råkat ut för främst två problem – tekniska och politiska. Egypten oroas av vad bygget ska innebära för landets vattentillgång, medan Sudans vattenminister meddelat att dammen inte kommer att påverka dem.

I Egypten råder redan livsmedelsbrist, och landet hävdar också att man har vattenbrist. Självklart har också Egypten rätt till vatten, och alla som har läst om historia vet hur viktig Nilen är för landet. Men Egyptens regering har också en märklig inställning som kan tolkas som att de hävdar att de har mer rätt till Nilen än andra länder. Konflikter om naturtillgångar spås bli de stora under 2000-talet, och världen har i dag inte alltid tillräcklig kapacitet att lösa dem. Men vattenfrågor går att lösa ur ett naturvetenskapligt perspektiv. Nilen blir särskilt intressant eftersom flera tätbefolkade länder måste samarbeta kring den.

Egyptens president al-Sisi bad att USA:s president Trump skulle medla. I början av mars kom resultatet av det så kallade medlingsförsöket. USA förbjuder i praktiken Etiopien att ens fylla och testa dammen innan de har ett avtal med Egypten. Det ligger något neokolonialt över den hårda tonen som USA har valt att använda mot Etiopien. Både Egypten och USA borde visa större ödmjukhet inför Etiopiens rätt att utveckla sina naturtillgångar. Dessutom kan detta bli bättre för både Sudan och Egypten på sikt när det blir mer kontrollerat flöde av floden.

Därför är det illa att USA uttrycker sig så resolut i medlingsförslaget om påfyllandet av vatten i dammen. Det minskar inte misstänksamheten på båda

sidor av konflikten, och det respekterar inte Etiopiens självbestämmande.

Det avtal som det hänvisas till i medlingsförsöket är från Italien och Storbritannien år 1929, ett avtal som Etiopien inte fick vara med i.

Så trots att dammen skulle vara det mest gynnsamma och solidariska sättet att hushålla med vattenresurserna är den ett så känsligt kapitel att Egypten till och med har hotat Etiopien med militär intervention om de börjar fylla dammen.

En demokratisk politiker i USA har uttryckt sig så här angående medlingsförslaget: ”Om Etiopien är pressat att underteckna avtalet, skulle det vara ett neokolonialt avtal både i ande och substans som skulle ge Egypten hegemonisk makt över Etiopiens naturliga vattenresurser. Historien och internationell rätt kommer för evigt att fördöma den amerikanska regeringen och Världsbanken för deras roll i som återupplivare av Storbritanniens kolonialfördrag från 1929 med en tunn fernissa så att det skulle se ut som ett fördrag från 2000-talet.”

I dag sker de stora slagen inte nödvändigtvis med vapen i hand som vid slaget vid Adwa 1896, utan de sker vid förhandlingsbordet, och vem vet – det kan bli en vinn-vinnsituation.

Men det medlingsförslag som har kommit från USA är orättvist, och därför måste Sverige och EU lyfta upp orättvisorna i det. Nu när Egypten vänder sig till FN finns det också en möjlighet att få till ett mer och bättre balanserat medlingsförslag än det som USA lade fram. Den mest framkomliga vägen är att ”Nile basin countries” kommer fram till en gemensam lösning. Men det kan behövas hjälp utifrån för att bryta fram.

Jag vill med anledning av ovanstående fråga utrikesminister Ann Linde:

Hur ser ministern på Etiopiens rätt att utveckla sin energi- och exportförsörjning genom Renässansdammen, och kan Sverige eller EU spela en konstruktiv roll i den här processen?

.....

Anders Österberg (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders